

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 23 maja 2022 r.

Pozycja 88

POSTANOWIENIE

z dnia 12 maja 2021 r.

Sygn. akt Ts 6/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bartłomiej Sochański,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej J.S. w sprawie zgodności:

art. 48 § 1 oraz art. 49 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.) z art. 2, art. 45 ust. 1 oraz art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 7 stycznia 2021 r. (data nadania), J.S. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Pismem z 17 kwietnia 2019 r. skarżący złożył do Sądu Rejonowego w W. (dalej: Sąd Rejonowy) skargę o wznowienie postępowania. Zarządzeniem Sądu Rejonowego z 5 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) skargę zwrócono z uwagi na nieusunięcie braków formalnych w określonym terminie. Pismem z 11 grudnia 2019 r. skarżący wniósł o wyłączenie z udziału w sprawie sędziego, który wydał zarządzenie o zwrocie jego skargi wywodząc, iż jest ono niezgodne z prawem.

Postanowieniem Sądu Rejonowego z 10 stycznia 2020 r. (sygn. akt [...]) wniosek skarżącego o wyłączenie sędziego został oddalony, na co skarżący wniósł zażalenie. Zostało ono oddalone postanowieniem Sądu Rejonowego z 25 września 2020 r. (sygn. akt [...]), które w skardze konstytucyjnej wskazano jako ostateczne orzeczenie wydane w sprawie objętej wniesioną skargą (art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym; Dz. U. z 2019 r. poz. 2393).

Kwestionowanym w skardze konstytucyjnej przepisom ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.) skarżący zarzucił, iż stanowiąc podstawę postanowienia Sądu Rejonowego z 25 września 2020 r. (sygn. akt [...]) doprowadziły do naruszenia zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1

Konstytucji) oraz zasadę podlegania sędziów wyłącznie Konstytucji i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji), gdyż wydanie orzeczenia niezgodnego z prawem nie stanowi podstawy do wyłączenia sędziego.

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 5 lutego 2021 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi przez doręczenie pełnomocnictwa szczególnego oraz poświadczonych za zgodność z oryginałem odpisów wskazanych tam dokumentów. Wezwanie obejmowało również udokumentowanie daty doręczenia orzeczenia, które skarżący wskazał jako ostateczne. Pismem z 17 lutego 2021 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do otrzymanego zarządzenia oraz udokumentował datę doręczenia postanowienia Sądu Rejonowego z 25 września 2020 r. (sygn. akt [...]).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Zgodnie z art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, jeżeli skarga nie spełnia wymogów określonych w ustawie i usunięcie jej braków nie jest możliwe, gdy braki te nie zostały usunięte w terminie albo, gdy skarga jest oczywiście bezzasadna. Mając na względzie art. 67 u.o.t.p.TK Trybunał – co do zasady – związany jest zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

Skarżący kwestionuje konstytucyjność takiej interpretacji art. 48 § 1 oraz art. 49 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.; dalej: k.p.c.), zgodnie z którą sędzia wydający w danej sprawie niezgodne z prawem orzeczenie (zarządzenia) nie podlega wyłączeniu z jej rozpoznania. Skarżący wywodzi, że wydane w jego sprawie zarządzenie o zwrocie skargi o wznowienie postępowania było niezgodne z prawem, a więc sędzia, który je wydał, powinien zostać wyłączony z rozpoznania sprawy głównej. Jednak z orzeczeń wydanych w sprawie objętej wniesioną skargą konstytucyjną nie wynika, by zarządzenie o zwrocie pisma zostało uznane za niezgodne z prawem. Wynika z nich natomiast, że skarżący wniósł wniosek o wyłączenie sędziego, który zarządzenie to wydał. Rozpoznający ten wniosek sąd wyjaśnił, że niezależnie od tego, iż „zarzut niewłaściwego prowadzenia procesu przez sędziego nie uzasadnia wniosku o wyłączenie”, to z analizy akt sprawy wynika, że sędzia, której wyłączenia domaga się skarżący „podejmuje wszelkie decyzje terminowo, zaś wydawane przez nią zarządzenia czy orzeczenia znajdują swoje uzasadnienie w konkretnych przepisach prawa i są całkowicie poprawne. W szczególności nie jest działaniem niezgodnym z prawem wzywanie strony do uzupełnienia braków formalnych pism procesowych czy zastosowanie odpowiedniego rygoru w sytuacji, gdy strona nie sprostaa nałożonemu na nią obowiązкови” (s. 1 i 2 uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w W. z 10 stycznia 2020 r., sygn. akt [...]).

Postawiony w skardze konstytucyjnej zarzut niekonstytucyjności skarżący opiera na argumentach, jakoby wydane w jego sprawie zarządzenie było niezgodne z prawem, jednak ocena taka nie znajduje podstawy w dokumentach załączonych do skargi konstytucyjnej. Do skargi nie został bowiem załączony ani środek zaskarżenia wniesiony od tego zarządzenia, ani tym bardziej orzeczenie sądu, które wyrażałoby taką ocenę. Przeciwnie, do skargi załączono orzeczenie, które wyraża odmienną ocenę tego stanu rzeczy. W sprawie objętej wniesioną skargą kwestionowane przepisy nie zostały zatem zastosowane w taki sposób, w jaki przedstawił to skarżący. Wskazany w skardze sposób naruszenia jego konstytucyjnych wolności lub praw nie pokrywa się bowiem z załączonymi do skargi orzeczeniami, treścią

których Trybunał Konstytucyjny, oceniając – wskazany w skardze sposób naruszenia – jest związany.

Jak stanowi art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna powinna zawierać określenie sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego w sprawie zakończonej wydaniem ostatecznego rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Ponieważ kwestionowane w skardze przepisy zostały zastosowane w sprawie w inny sposób, niż to wskazał skarżący, to przesłanka określona w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK nie może zostać uznana za spełnioną (zob. postanowienia TK z: 22 maja 2018 r., sygn. Ts 27/17, OTK ZU B/2018, poz. 119; 21 maja 2019 r., sygn. Ts 51/18, OTK ZU B/2020, poz. 174). Mając bowiem na uwadze charakter skargi konstytucyjnej, wynikający z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz zasadę skargowości w postępowaniu przed Trybunałem (art. 67 ust. 1 u.o.t.p.TK), powinnością skarżącego jest wykazanie relewantnego związku pomiędzy kwestionowaną normą, naruszonym podmiotowym prawem konstytucyjnym skarżącego oraz sposobem, w jaki norma ta, stanowiąc podstawę wydanego w sprawie ostatecznego orzeczenia, doprowadziła do naruszenia tego prawa (zob. postanowienia TK z: 26 listopada 2012 r., sygn. SK 33/10, OTK ZU nr 10/A/2012, poz. 129; 11 września 2018 r., sygn. Ts 18/17, OTK ZU B/2019, poz. 150; 16 października 2019 r., sygn. Ts 232/17, OTK ZU B/2019, poz. 39). Gdy związek ten nie wynika z treści badanej skargi oraz ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie, skarga nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK (zob. postanowienia TK z: 16 lipca 2018 r., sygn. Ts 212/17, OTK ZU B/2018, poz. 169; 14 listopada 2019 r., sygn. Ts 13/19, OTK ZU B/2020, poz. 63). W przeciwnym razie żądanie kontroli w trybie skargi konstytucyjnej byłoby oderwane od rozstrzygnięcia kształtującego prawa lub obowiązki skarżącego jako konkretnego, zindywidualizowanego podmiotu (zob. wyrok z 3 czerwca 2020 r., sygn. SK 36/19, OTK ZU A/2020, poz. 23). Należy także przypomnieć, że nawet wykazanie istnienia związku koniecznego typu *conditio sine qua non*, zachodzącego między zarzucanym naruszeniem konstytucyjnych wolności lub praw a rozstrzygnięciem, które ów skutek spowodowało, nie jest tożsame z dowodem, że przyczyną zarzucanego naruszenia jest niekonstytucyjność przepisu stanowiącego prawną podstawę rozstrzygnięcia, gdyż niezbędne jest wykazanie, że związek ten istnieje między brakiem konstytucyjności przepisu a naruszeniem prawa lub wolności (zob. wyrok TK z 15 października 2002 r., sygn. SK 6/02, OTK ZU nr 5/A/2002, poz. 65). Z mocy art. 53 ust. 1 pkt 3 ciężar wykazania powyższych okoliczności spoczywa na skarżącym (zob. postanowienie TK z 9 stycznia 2017 r., sygn. Ts 185/16, OTK ZU B/2017, poz. 120). Na gruncie badanej skargi skarżący okoliczności tych nie wykazał.

Wobec tego, że z perspektywy sformułowanego zarzutu niekonstytucyjności wskazany w skardze konstytucyjnej sposób naruszenia wolności lub praw skarżącego nie pokrywa się z treścią orzeczeń wydanych w sprawie objętej wniesioną skargą, badana skarga prowadzi do zakwestionowania prawidłowości (poprawności) orzeczeń wydawanych w sprawie, w związku z którą została wniesiona. W takim stanie rzeczy istotę zarzutów skarżącego stanowi naruszenie jego konstytucyjnych wolności lub praw przez oparcie ostatecznego orzeczenia – nie na kwestionowanych w skardze przepisach prawa, lecz na wadliwym, niezgodnym z zasadami wykładni lub wartościami konstytucyjnymi zastosowaniu tych przepisów w sprawie, która legła u podstaw wniesionej skargi. Należy więc przypomnieć, że jednym z warunków nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, określonym w art. 79 ust. 1 Konstytucji i skonkretyzowanym w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK,

jest zakwestionowanie w skardze normy prawnej o charakterze ogólnym (norma generalno-abstrakcyjna), a nie indywidualno-konkretnym (akt stosowania prawa) która, stanowiąc podstawę ostatecznego orzeczenia, doprowadziła do wskazanego w skardze naruszenia wolności lub praw skarżącego. Norma ogólna jest adresowana do rodzajowo określonego adresata (norma generalna) i wyznacza mu postępowanie w zasadzie powtarzalne (norma abstrakcyjna), podczas gdy normą indywidualno-konkretną jest akt stosowania prawa (np. wyrok sądowy lub decyzja administracyjna), czyli akt zastosowania ogólnej normy prawnej do indywidualnie oznaczonej osoby (zob.: wyrok pełnego składu TK z 16 listopada 2011 r., sygn. SK 45/09, OTK ZU nr 9/A/2011, poz. 97). Trybunał Konstytucyjny nie jest uprawniony do kontrolowania aktów stosowania prawa (np. orzeczeń wydanych w sprawie objętej wniesioną skargą konstytucyjną) nawet, jeśli organ stosujący prawo dokonał – zdaniem skarżącego – wzbudzającej wątpliwości konstytucyjne wykładni określonych norm prawnych w konkretnej sprawie (zwłaszcza w zakresie subsumcji, oceny stanu faktycznego, oceny dowodów etc.; zob. postanowienia TK z: 19 lipca 2005 r., sygn. SK 37/04, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 87; 21 września 2005 r., sygn. SK 32/04, OTK ZU nr 8/A/2005, poz. 95; 7 maja 2013 r., sygn. SK 31/12, OTK ZU nr 4/A/2013, poz. 46; 17 grudnia 2019 r., sygn. SK 22/19, OTK ZU A/2020, poz. 3; 2 grudnia 2010 r., sygn. SK 11/10, OTK ZU nr 10/A/2010, poz. 131; 16 grudnia 2020 r., sygn. SK 14/20, OTK ZU A/2021, poz. 3). W zakresie kognicji Trybunału mieści się natomiast dokonywanie kontroli konstytucyjności treści normatywnej przepisu uzyskanej w wyniku jednolitej, powszechnej i stałej wykładni (zob. wyroki TK z: 24 czerwca 2008 r., sygn. SK 16/06, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 85; 24 kwietnia 2014 r., sygn. SK 56/12, OTK ZU nr 4/A/2014, poz. 42; 30 października 2012 r., sygn. SK 8/12, OTK ZU nr 9/A/2012, poz. 111; 22 listopada 2016 r., sygn. SK 2/16, OTK ZU A/2016, poz. 92). Wówczas, w ramach wyjątku, przedmiotem kontroli konstytucyjności może stać się norma prawna dekodowana z danego przepisu zgodnie z ustaloną praktyką (zob. wyroki TK z: 2 czerwca 2009 r., sygn. SK 31/08, OTK ZU nr 6/A/2009, poz. 83; 3 kwietnia 2019 r., sygn. SK 13/16, OTK ZU A/2019, poz. 14; 15 grudnia 2020 r., sygn. SK 12/20, OTK ZU A/2021, poz. 2). Skarżący nie kwestionuje treści normatywnej przepisów, nadanej im w wyniku jednolitej, powszechnej i stałej wykładni. Przeciwnie, jako sposób naruszenia swoich konstytucyjnych wolności lub praw, skarżący wskazuje wadliwe, naruszające standardy konstytucyjne, jednostkowe zastosowanie kwestionowanych przepisów. Jego zdaniem wydane w jego sprawie zarządzenie o zwrocie pisma było niezgodne z prawem, mimo iż ocena taka nie wynika z treści orzeczeń wydanych w sprawie objętej wniesioną skargą. Co do zasady Trybunał Konstytucyjny nie posiada jednak kognicji do oceny jednostkowego aktu stosowania prawa (wyroku, postanowienia, decyzji etc.) ani nie ma charakteru *sui generis* „instancji weryfikującej” ostateczne rozstrzygnięcia, o których mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji (zob. wyroki TK z: 21 czerwca 2017 r., sygn. SK 35/15, OTK ZU A/2017, poz. 51; 20 grudnia 2017 r., sygn. SK 37/15, OTK ZU A/2017, poz. 90). Również i z tego względu badana skarga nie spełnia – określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK – wymogu wskazania sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw. Powyższe reguły zachowują swoją aktualność także na gruncie wstępnej kontroli skarg konstytucyjnych (zob. postanowienia TK z: 21 maja 2019 r., sygn. Ts 11/18, OTK ZU B/2020, poz. 99; 25 czerwca 2019 r. sygn. Ts 40/18, OTK ZU B/2020, poz. 104; 13 listopada 2019 r., sygn. Ts 177/16, OTK ZU B/2020, poz. 59; 15 września 2020 r., sygn. Ts 146/19, OTK ZU B/2021, poz. 46).

W tym stanie rzeczy badana skarga konstytucyjna nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK, co zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK stanowi podstawę odmowy nadania jej dalszego biegu.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.